

LIX. 3328.

XXXVII

de recta methodo discendi Jurisprudentiam.

33

1681, 24

Nobilissimæ Jurisprudentiæ

Cultores

AD

PRAELECTIONES

PUBLICAS

In libros Institutionum

humanissime inuitat

I. PHILIPPVS SLEVOGTIVS,

D. PHIL. AC IVR. ET VTRIVSQ.

PROF. ORDINAR.

IENAE MDCLXXXI.

Typis Io. Nisii.

Quod olim hodieque a doctissimis viris vsurpatum nouimus, vt aut insignis argumenti, aut scriptoris excellentis interpretationem aggressuri, in laudem suscepti operis, quoque acriores stimulos studiosæ publi adderent, auspicali dissertatione quædam præferentur; id quidem hoc ipso tempore, postquam commendatione incliti Iureconsultorum ordinis, iussuque & auctoritate Serenissimorum Saxoniae Principum, Dominorum meorum clementissimorum, nouo studiorum præmio donatus, atque in numerum ordinariorum iuris Professorum adscitus sum, video mihi denuo esse imitandum. Quum autem in vniuersum de nobilissimis iurisprudentiæ studiis præclare sentiatis, atque in amorem egregiæ huius scientiæ veluti conspiraueritis, Commilitones; quotquot vestrum pensi habent communem scopum, cuius gratia in illustrem Academiam hanc vndique confluxistis, ab se satis perspicient, eo quemque debere eniti, vt cœlesti aliquando prouisu, in curia, in senatu, in iudiciis, in schola, & quouis tandem ciuilium munerum genere, consulere commodis mortalium, & creditæ sibi reip. partem rite gubernare queat. Quod quidem pro eo, vti par est, nequit præstari, nisi artem illam, æqui bonique, iurisprudentiam, in otio hoc litterario hauserit quisque bona fide, nec perfunctorie muneris sui partibus fuerit perfunctus.

Dum autem Iurisprudentiam appello, non vnius diei intelligetis laborem, & in leui habendum, sed qui ambitu suo illud ius primum, quod hominem commendat homini, & communi vinculo dispersas per terrarum orbem gentes copulat; deinde vero patrias leges complectitur. Quarum partem non minimam sicut Romanorum sanctiones, a plerisque populis adscitæ, faciunt: ita prima etiam cura in iisdem pernoscendis discendisque non immerito consuevit poni. In cuius iuris laudem nihil necesse est, vt hoc loco digrediar: quum abunde constet, adeo perfectum & a diuinis plane ingeniis multorum sæculorum studio excultum esse, vt oculos
&

& admirationem omnium in se conuerterit, nec tam ciuilibus potestatis iussa, quam ipsius iustitiæ ac prudentiæ oracula continere censeatur. Quidquid a Decemuirorum æuo ad Iustiniani vsque ætatem, viri eruditione, iudicio, moribus illustres reperiere, vt fortissimis fulcris ciuilem illam societatem stabilirent, id omne vel exceptum vel congestum, in æterno Pandectarum & Codicis volumine, non secus ac veteres thesauros ac regales gazas seruamus, tam manifesta pleurarumque partium, & eorum cumprimis, quæ ad contractus aut damnum iniuria datum pertinent, æquitate, vt ad quos populos Romana arma pertingere haud valuerunt, ad illos ius Quiritium sine vi vlla, solis iustitiæ suæ viribus triumphans, penetrauerit. Liceat enim huc transcribere elogium, quo ius istud, in Academiis Germaniæ iam a sæculo quinto decimo receptum & totius consensu imperii comprobatum, extollit vir sui nominis Hugo Grotius. Qui ex Gallica nobilitate *Grot. Epist. 156. ad Gall.* iuuenem, Ludouicum Auberium Maurerium, aliquot epistolis ad illius studium acriter exhortatur, aliam rem nullam nobili homine & in rep. versante digniorem aut necessariam magis iudicans, quam illam cum patrii, tum Romani iuris cognitionem. Hanc quippe scientiam illam esse, quæ Gallis cancellarios, quæ custodes sigillorum, ac tot denique Parlamento lumina dederit.

Non minus profecto de Germanica nobilitate affirmare licet, longe plurimos ad summas dignitates in Cæsarium principumque palatiis nunquam adsurrecturos fuisse, nisi vetustis imaginibus maiorum, ac suismet virtutibus etiam, splendorem quasi hac eruditionis luce circumfudissent. Sicuti enim nocturnas inter tenebras lunæ sidus nunquam pulcriore lumine cælum pingit, quam vbi fulgido illo stellarum choro agminatim quasi stipatur: ita haud gratior vnquam magna nobilitas ac virtus censerit potest, quam si cordatæ eruditionis, ac iurisprudentiæ in primis, comitatu exornetur. Neque segnius ex reliquo discentium cœtu vrgere propositum debent,

bent, qui semel animum scientiæ legum dicauerint, tantoque acriore nixu incumbunt in hanc curam, quanto maius nominis decus & fortunam secundiorum sibi habent polliceri. Mihi autem, qui comitem me vobis ductoremque præbere iussus sum, per legitimos iam tramites & facili breuique via ducendi eritis, Commilitones: ne ad arcem illam iurisprudentiæ per devia contendentes circumuagimini temere, perque eminentia montium ac saxorum acumina cruentos pedes infeliciter trahatis.

Ac primo quidem loco non præter rem fuerit monuisse, sub auspiciis statim studiorum ab vnoquoque constitui debere scopum, ad quem industriam suam & cursum Academicæ vitæ enixe dirigat. Nam vt terminum ac metam habent, ad quam defudent, qui peregre proficiscuntur aut currunt in stadio: sic nemo in iurisprudentia addiscenda tam securus sit oportet, quin probe secum, quid ingenii vires, quidque fortunæ ratio permittant, præmeditetur. Enimvero, si quidquam, illud magni Roterodami in Milite Christiano consilium prudentissimum iudico, destinare sibi debere quemque, quod summum est, vt mediocria saltem assequatur. Solet etenim vsu hoc venire, vt quem sibi quis præfixit terminum, raro propius contingat, multoque rarius eum valeat transcendere: nec temere æquabit artifex aut vincet exemplum, quod non tam victoriæ, quam folius imitationis cupidine sequitur: nec ardore pari atque impetu animi ad minora, & summa, suoque genere excellentissima ferimur: quum ista vel difficultate sua vrgeant atque instigent languentem, illa autem hoc ipso nomine, quod facilia creduntur, negligentiores nos reddant. Fieri inde adeo consuevit, vt ne debitam quidem ac necessariam ad leuiora studia curam afferamus, fereque semper consistamus infra propositi mensuram.

Imprudens vero ille contemptus Erasmi moniti, nescio an non inter præcipuas fundi litterarii, vt sic loquar, calamitas

laminates, interque maximas profectuum remoras referri possit, quo parta nobis apud Europæas gentes profundioris doctrinæ gloria sensim decrescet, ac postremo soli maiorum industriæ debebitur. Qui enim nunc temporis quorundam mores sint, quidnam solidos profectus nostros moretur, non me censure, sed ex grauissimis Boecleri verbis, si fas est eadem heic inculcare, discere potestis. *Erumpit, inquit, ex gymnasiis, quæ vocant, puer ætate lubricus, infans ore, litteris inops, moribus rudis. Si queras, unde & cur, & quo? honores Academicos memorabit & titulos, & post tertium quartumue annum publici dignitates officii. Qua via, o bone, quo instructu, quibus præsiidiis? Græcis nihil magnopere indigeo: Latina ex duobus lexicis & mille phrasibus, quas mirificas esse, omnes agnoscant, conquirere iussus, magnis propediem opibus abundabo. Artium præcepta partim memoriter teneo; partim facile discam, quot circulis voluatur cælum, quot sint rerum elementa, quot virtutibus vita describatur. Nam cætera in vitibus & superuacuis habenda, plurimorum mihi exempla persuadent.*

Tametsi vero intempestiua hæc festinatio vano compendiarie viæ titulo amantes otii atque incautos fascinat: reuera tamen nihil est quam mora studiorum & nocentissima perplexitas. Adeoque tandem, postquam & commorati in Academiis aliquamdiu fuere, & adest iam tempus, quo in patriam, publicamque rem erogandæ liberaliter essent, quas pepererant sibi opes, videmus haud paucos luere negligentie poenas, & ex libertate Academica, qua abutebantur, ad seruitutem ac vilia ministeria detrudi, nulla certe factorum destinatione, sed suo ipsorum merito. Non pessime igitur rebus suis consulturos fuisse credas, si aduersus inopiam ac fortunæ casus artificio alicui simul operam dedissent, exemplo Hebræorum, apud quos sapientie etiam sectatores, alii pistores, alii futores, pelliones alii fuere.

Inuenias fortassis nonnullos, qui ne egisse nihil videantur, solum ordinem iudiciorum, & qua formularum solenni-

tate testamenta aut contractus conscribantur, auide arripiant, veramque æqui ac boni scientiam, id est, legum ipsarum diligentem tractationem, procul omnino habeant. Hi vero elementis iurisprudentiæ, quæ Iustinianus in usum cupidæ legum iuuentutis adornauit, aut neglectis, aut vix in transitu inspectis, a corpore autem ipso Pandectarum ac Codicis, tanquam ab Eleusiniis sacris, a quibus longe submoueantur profani, siue ineruditi oculi, abstinentes, quæstionibus paucis in foro frequentatis terminum eruditionis suæ metiuntur, moxque recocti ex Academiae alumnis practici de repente prouolant ad iudicia & artificia litigiorum, copias suas omnes, quanta vi possunt, explicantes. Quænam illæ sint si quæras, nihil obseruabis nisi iurgia & myriades exceptionum, quibus vndique tumultuantur ac miscent omnia, solique sibi videntur regnare. At vbi post contestatam litem ad rem ipsam & causam tot turbarum deuentum est; vbi ex penetrabilibus iurisprudentiæ produci subsidia, quidque leges, quid consuetudines, quid iustitiæ & æquitatis ratio postulent, pronunciari debet, ibi præter repentinum silentium, ac spem in responsis consultorum vnice repositam, inania omnia deprehendes.

Hic vero est fructus negligentæ; hinc ille apud imperitissimum quemque contemptus hominum in foro patrocinantium: quorum tamen munus ex Anastasii imperatoris elogio laudabile, vitæque hominum necessarium est, & maxime principalibus præmiis oportet remunerari: quod tandem passim terrarum, vt Lipsii verbis vtar, *directus ipse limes est bodie ad ciuiles dignitates*. Hinc porro, atque ex moribus quibus corrupti sunt aliqui, rursusque alios corrumpunt, tot enata in opprobrium vocabula, vt non antiquitus tantum, teste Heraldo ad Apologeticum Tertulliani, sed nostris temporibus etiam, pro pacificatoribus flabella discordiarum, pro legum assertoribus proditores ac busta perniciosissima; pro
ciui-

P. Galand.
Præf. ad
Inst. Quint.

ciuibus honestis, vtilibus ac salutaribus, probra, pestes ac funera reip. perhibeantur.

Hæc autem singula & vniuersa non odio hominum, non imprudenti sapientiæ ostentatione a me hæcenus allata sunt, verum vt in limine iurisprudentiæ constitutos accendam ad solidum doctrinæ decus, vtque doceamini manifestius, quo cum primis eundem sit, ostenso prius, quoniam a quibusdam ingenti reip. damno & aberrantium ignominia eatur. Neque primus ego, qui talia memorare publice audeam: quum prudentissimorum virorum, quibusque vita omnis in litteris & administratione reip. transacta fuit, grauiore multo querelæ legantur. Ne plures vobis in testimonium citem, inspiciatis modo verba illustris viri, magnique iureconfulti ac politici, & in ciuiliū rerum vsu perpetuo versati Cancellarii, Christophori Forstneri, quæ ad secundum Annalium Taciti habentur, ac breuitatis causa nolo exscribere.

Nec vero subsistit heic, quæ ex neglectu solidioris doctrinæ nasci solet pestis, sed latius grassatur adhuc & grauissima studiorum damna procreat, vbi ad rempubl. & aulas potentiorum contemptus etiam aut odium bonarum artium adfertur. Quales enim Mæcenates sibi tunc polliceri habeant erudita ingenia, facile est coniectu. Sed sicuti beatæ reipubl. character est litterarum gloria, doctorumque æstimatio & abundantia virorum (quod & testimoniis veterum & grauibus argumentis egregii scriptores pridem docuere) ita vbi magnæ industriæ aut nullum aut exiguum ponitur præmium, ad ruditatem ac barbariem procliuis aditus, non inpetu quidem & vnius aut alterius anni spatio, sed pedetentim tamen struitur. Quemadmodum enim nemo repente bonus fit aut malus: ita nec a summæ scientiæ fastigio ad infimæ ignorantæ dedecus simul ac semel descenditur. Nebulæ quoque paullatim surgunt, & dum per momenta singula cumulantur auctibus, facile discuti a sole ac disturbari que-

queunt: at quando extolli cœpere ac vincere densitate sua, quid aliud nobis minantur, quam subsequituram brevi tempore caliginem, tristissimos iuxta imbres ac tempestates fœdas tracturam. Non aliter lux illa litterarum eripitur generi humano, & turpissimæ mox tenebræ cuncta premunt, quamprimum collecta diu humorum, id est, ignorantia coluuiio totam sese cœperit explicare.

Sed postquam sufficienter vidimus, quanto publicæ rei periculo iurisprudentia tam oscitanter a quibusdam tractetur, dispiciendum porro erit, quonam pacto præcipue ad summa omnia pro se quemque fas sit eniti. Sane quidem, quandocunque diuersitatem ingeniorum, & variantem maxime hominum fortunam prudenter expendimus, haud obscurum erit, fieri nunquam posse vt ingeniosis & hebetioribus, vt ortis ex nobili genere ac plebeiis, vt opulentis atque egenis communem pariter scopum recte præfigamus. Nec satis sobria res foret, ad summam in iure perfectionem, quanta vel vnquam datur, vel intelligi potest, promiscue omnes exhortatum ire. Merito enim verendum esset, ne, qui altius ire debebant, ad summa excitati, præsumpta desperatione, quo velint, enitendi, protinus circa ima subsisterent. Dum igitur incomparabilis Roterodami, quin & Quinctiliani exemplo, ad summa omnibus contendendum esse pronunciamus, non illud equidem suademus, quod ipsi iam reprehendimus; sed istud existimamus tantum, haud alia ratione quemquam cum profectu & emolumento reipubl. operam iuridaturum, quam si primum exploratis ingenii viribus, ac perpensa generis ortusque sui conditione, nec non excussis diligenter facultatibus, ad cultum prudentiæ iuris accedat. Tum vero metam laborum ac vigiliarum sibi figat oportet, non quæ per se perfectionem omnem complectatur, sed quæ respectu discantis censeretur summa possit.

Neque enim tam obtuso sum animo, vt non intelligam, diuersam, incundam esse studiorum rationem, si scholæ
tan-

tantum discas, & erudiendæ iuventuti industriam tuam velis
consecrare; sique contra ea affectes lucem negotiorum, atque
ad curam publicæ rei adspires. Illis enim, vt prudenti cuius
patet ac diu alii monuere, non permissum tantummodo, S. Bosius ad
Agricola
Taciti
caput 4.
sed ferme necessarium existimatur, vt nihil ignorent discipli-
næ, quam profitentur, adeoque nec illa, quorum nullus nisi in
disputationibus vsus est. At longe dispari instituto ac mo-
do studia tractabunt ingenia exercitæ vitæ destinata, & per-
sequentur tantum, quæ viris factis ac versantibus in medio
strepitu negotiorum, siue consulendum, siue respondendum,
de iure, siue iudicandum fuerit, vera subsidia præstant. Non
itaque laborabunt multum, vt spinosis ac subtilibus contro-
uersis ingenium macerent, nec in tractandis amœnioribus
parum seueri erunt temporis custodes. Eadem ratione &
illi difficiles sibi moras haud nectent, quorum aut infelix in-
genium aut exiguus census, ac res angusta domi, Academi-
cam vitam, metamque studiorum in longum vetat extende-
re. Tum igitur ad summa se peruenisse gloriari quisque
poterit, si perpetuo & indefesso nixu hoc est adsequutus, vt
promouere gradum, & illud *plus ultra* repetere, vel ingenii
vel fortunæ culpa prohibetur. Quam sententiam, vbi te-
nuerimus constanter; vbi hoc consilio nitentur semper ad
optima: id consequuturi tandem sumus, vt aut euadamus in-
summum, aut certe multos infra nos videamus. Quæ Quincti-
liani verba sunt extremo egregii operis Institutionum Ora-
toriarum.

Ast quibus præceptionibus necessaria cuique iuris cogni-
tio comparetur; qui faciendi sint studiorum gradus, non per-
inde omnes consentiunt: nisi quod inter primordia doctri-
næ huius præ cæteris dandam esse operam statuunt pruden-
tes, vt specialiori tractationi ichnographia quædam iuris, &
definitiones cum primis ac diuisiones insigniores præmittan-
tur, quo confusam quandam (vt appellant) notitiam no-
bis paremus, intellectum & memoriam mirifice adiuuantem.

B

Sua-

Suadent hoc inculcantque sedulo in cæteris etiam scientiis philosophi, & omnium, vt barbare loquimur, facultatum doctores. Ex philosophis præcipue Ioannes Lippius Canone studiosorum, ex iureconsultis Wesenbecius, Pacius, Gifanius, Iacobus Gothofredus, Antonius Matthæi, Timæus Faber, & cum iis Tabor etiam. Atque hic eadem fini elegantem & insignis vsus libellum vulgavit, *Iurisprudentiæ methodicæ, seu Partitionum* titulo: in quo præter syllogen definitionum, ac diuisionum, docet insuper ordinem Institutionum, singulorumque titulorum connexionem. Subiecit pariter generalibus istis, quæ inseruire docentibus possunt, aut maioribus profectibus sunt reseruanda. A quo libello auspicari studia iurisprudentiæ, leuiter tactis quæ ad ordinem ac methodum duntaxat pertinent, e re omnino studentium fuerit. Ac ne remoræ quædam discendi auidis obiiciantur, sicubi non plana & expedita omnia fuerint, priuatim me interpretem cuius offero, intra breuissimum temporis spatium rem omnem diuina ope confecturus.

Ab hisce igitur initiis, postquam sedulus iurisprudentiæ cultor intellectu ac memoria præcipuarum definitionum ac diuisionum semet bene præparauerit, proferendus erit gradus ad compendium, quod vniuersalia ac necessaria iuris principia breuiter atque ordine decenti instillet. Ei rei imperator Iustinianus, quum ingens Pandectarum volumen confecisset, quatuor Institutionum libros, vt totius legitimæ scientiæ prima essent elementa, conscribi iussit, quo submotis studiorum remoris, quæ nimium quantum profectus discantium differebant, liceret nobis *prima legum curabula non ab antiquis fabulis discere, sed ab imperiali splendore appetere: Et tam aures quam animi nostri nihil inutile, nihil perperam positum, sed quod in ipsis rerum obtineret argumentis, aciperent.* Hi vero libri, mirificis eruditorum laudibus ornati, vtrum nostro etiam æuo conueniant, atque inter auspicia studiorum debeant commendari, non apud omnes expeditum est.

Quum

Quum enim potissimam hanc institutionum legem ponant prudentes, ut necessariis tantum infirmi adhuc animi imbuantur, prouum intellectu est, non antiquata & desuetudine abolita, sed quorum praesens ac frequentissimus est usus, tradi debere. At vero Imperatorias institutiones multa & antiquata nec recepta hodie complecti, & aequae plurimis, quae consuetudine, aut expressa post Iustinianum sanctione, introducta sunt, iisque rebus scitu maxime necessariis destitui, nemini eruditorum non constat. Quid igitur, inquiunt, torqueamus tirocinii annos antiquarum fabularum, ut ab imperatore ipso vocantur, tractatione, & utiliorum interim doctrinam temere negligamus? Habuerint enim illa maximum aetate Iustiniani usum; at nunc alia tempora, alii mores, alia iura, institutiones quoque alias postulant. Nec dubitandi causa est, quin imperator ipse nouam iurisprudentiae synopsin, nouas institutiones imperio daturus esset, si isto saeculo nostro vita frueretur ac fasces Germaniae teneret. Cuius quidem volumina, sapientissimis legibus referta, quamquam recepta sunt passim terrarum, non adeo tamen superstitiose Academiis obtrusa putemus, ut aliunde haurire prima iuris elementa nefas habeatur.

Non memorabo hic fastidiose, quam vehementer Iustiniani methodus, etiam in Institutionibus displiceat delicatis ingeniis, quamque misere interdum compiler Tribonianus vapulet. Illud maximum trahere momentum videtur, quod multorum in Academiis durissima haec conditio est, ut ingredi plurium annorum iter, & haerere diu in doctrinis, sibi quidem spe obliuionis futurae tantum addiscendis, nulli queant, ingenii aut rei familiaris angustia ad interiora iurisprudentiae nunquam admittendi. His ergo proficuum magis censeretur debet, si neglectis omnibus, quae profundiorum doctrinam, plusque temporis deponunt, neque in usu habentur temere, aut necessaria haud sunt in foro versaturis; statim conuertant animum ad praesentiorum ciuiliu rerum intel-

ligentiam, eo maturiores futuri qualicumque muneris, quo
celerius se ac sine circuitione præparauerint. Scitum Plinii
Epist. 8. 14. verbum est, octauo epistolarum: *Quotusquisque tam patiens,*
ut velit discere, quod in usu non sit habiturus? adde quod dif-
ficile est, tenere quæ acceperis, nisi exerceas.

Quamquam vero omni tempore multi extiterent, qui ma-
iorem huic facere medicinam laborarint: fere tamen usu venit,
ut, dum alii explicare obscura, eruere antiqua, emendare or-
dinem, supplere defectus, annotare hodierni fori usum eni-
xius student, ingenia obruerint propemodum ingenti mole,
& magis auocauerint iuuenilem ætatem a libri elegantissimi
amore, quam ad eundem inflammarent. Prodiere enim
passim tam grandes commentarii, intempestiue & inuito Iu-
stiniano, quidquid in iure vsquam aut memorabile aut con-
trouersum esse potest, elementis iurisprudentiæ infarcientes
& adglutinantes, ut pro explicatione institutionum integræ
iuris ciuilibus systemata dederint, ordine tantum institutionum
concinna. Iacobum sane Cuiacium, quum libros Institu-
tionum tam planos ac faciles sibi videri pronuntiaret, ut nul-
lus esset, qui interprete minus indigeret, ex sua potius fa-
cultate, quam ex vero rem æstimasse, facile Vinnio accredi-
mus: dudumque id ipsum exemplis probatum dedit, ante-
cessor quondam in Academia hac nobilissimus, Gothofredus
Sueuus, peculiari programme, quod anno labentis sæculi
octauo & quadragesimo publicauit. Cæterum illud tamen
negari nequit, tironum captui se non accommodare inter-
pretes, qui, conquerente Mæstertio, enarrationibus non con-
tenti, ex Digestis & Codice obiectiones formant, doctorum
sententias adducunt, ac perplexis iuris difficultatibus illos ir-
retiunt, qui ne vix quidem vocabula artis audiuerunt, multo
minus speciem seu casum earum legum, quæ acervatim ad-
ducuntur, & in quibus interpretandis plerique multum æstu-
ant, peruidere possunt. Pari autem modo, ait, peruersè id
fieri, quo is perperam ageret, qui paganis prima religionis
fun-

Cuiac. Obs.
lib. 3. 8.

Mæst. Diss.
de immin.
labore stud.
iurid.

fundamenta propositurus, illico implicatissima, qua veteris, qua noui Instrumenti loca, insuper sinistras hæreticorum interpretationes & impugnationes adducere vellet. Lac enim teneris stomachis, non validum cibum conuenire. Quidquid igitur obtendatur ab aduersa parte, certum omnino est, subinde grauiter offendere commentatores istos, nec frustra ignobile eorum otium vocasse Cuiacium, qui libellum Institutionum longissimis onerant commentariis, quod positum est in vna cognitione, in infinita dispartientes. *Namque, inquit, scientia hæc est, quæ modum non habet vllum? quæ fines suos egreditur? quæ tota deerrat a præceptis suis, & summo illo præsertim, nec a Iustiniano prætermisso, vt incipientibus iura tradantur leui ac simplici via, ne difficultate institutionis tam numerosæ atque perplexæ ab hoc studio deterreantur, & vt Theophilus monuit, ne fiant δυσίλητοι εἰς τὰ μετατᾶντα.*

Quoniam itaque non satis consulere studiosæ publi videbantur commentatores, aliam viam ingressi sunt cordatissimi iureconsultorum, atque ad maturandos tironum profectus, nouas plane institutiones aut suaserunt concinnari, aut ipsi concinnarunt, non sine applausu atque emolumento emturientium. In quibus quum alia aliis ratio placeat, Simon Staruolscius, vir non obscuri nominis, ita institutiones vtriusque iuris conscribendas censet, vt omnia omnino, tum legum tum interpretum testimonia & *allegationes*, vt vulgo appellamus, omittantur, vitata etiam frequentiore sectione in capita, paragraphos, & numeros. His enim offuscari plerumque debiliorem memoriam, mentem distrahi, ac tandem difficultate discendi ac desperatione a studiis penitus auerti. Ipse etiam Lancelotti exemplo breuiarium Iuris Pontificii dedit, quod indicata ratione adornatum, & in libros septem, quorum singuli titulos certos seu capita, & paragraphos habent, diuisum est.

Sed hi omnes sicuti non penitus iuuentutis manibus libros Iustinianos excussim iuere: ita prudenti consilio Sere-

nissimi Academiae nostrae Nutritores ex cathedra publica non nisi institutiones Imperatorias praelegi iussere. Quum enim iurisprudentia omnis, quanta quanta est, in legibus, seu expressa sanctione promulgatis, seu moribus ac tacito summæ potestatis consensu introductis, versetur: certiore equidem via adsequi propositum finem, id est, scientiam iuris haud licet, quam si legum ipsarum cognitioni mature studeamus. Nam etsi argumentum ac mentem legum percipere aliunde potes: quis non præclarius existimet, legislatorem ipsum veluti præsentem, sanctaque dictantem oracula audire, quam pendere a fide interpretis, & quod tardi ingenii esse Cicero iudicavit, consecrari tantum riuulos, fontes ipsos rerum non videre? Prudenter Oldendorpius, & post eum consultissimi viri monuere, studioso iuris præ cæteris in id incumbendum esse, ut lectioni Romanorum iureconsultorum atque imperatorum adsuescat. Quanto magis de illis libris idem monendum fuerit, quos adeo comtos, quosque ordine & arte tanta conditos ait Cuiacius, quanta vix ullus hodie, aut vnquam nobis confici possit? quos denique Mæstertius censet legendos, relegendos, ediscendos, & si fieri facile queat, penitus memoriae mandandos.

Neque est, cur absterreri quisquam se patiat argumentis contra hos libros prolatis, quod multa antiquata ac remota prorsus ab usu hodierni fori in illis contineantur, quodque ex aduerso desiderentur haud pauca, quæ non sine remora profectus a tironibus ignorentur. Nam ut hæc suppeditari a doctore, aut ex scriptis in usum istum iam editis hauriri sufficienter possunt: ita eadem opera docebitur auditor facile, et quid mandandum memoriae, quidve commodato veluti oculo inspiciendum sit. Utque Nicolai Damasceni ex Peirescio *ἐκείνη* de studiorum ratione huc flectam, prudentis est interpretis, imitari peritos itinerum comites, qui sedulo ac singulis locis edocent, quænam ciuitates adeundæ in hospitium, in quibus persistendum & commorandum, quænam
rur-

rursum transeundæ tantum & oculis non nisi libandæ sint. Eodem pacto præceptorum vsus fideli opera monendus est, ne incauta atque inexperta ætas fallat tot horas inutili labore, suumque studiorum cursum ipsa sufflaminet.

Reliqua obiici solita minoris adhuc momenti sunt: & optamus serio cum multis eruditorum, exoriatum tandem aliquando alter Iustinianus, qui explere desideria tot clarissimorum hominum, & grauibus adeo malis, quibus iurisprudentia nostra fatigatur, ferre medicinam velit ac possit. At quamdiu subsistere intra vota cogimur, nulli priuato, quantacunque doctrina & ingenio emineat, tantum neruorum erit, vt Iustiniani libros, siue rem ipsam, siue ordinem rerum ac methodum spectes, vertat in alias formas, ac Germaniæ totius Academiis iudiciisque obtrudat. Publico enim consensu approbata ac recepta, non nisi publica auctoritate vel tolli vel emendari queunt. Toties agitata ea de re consilia fuere, toties periculum ab eruditis factum, numquid melior nobis refingi iurisprudentia possit; sed irrito semper conatu, non paucioribus difficultatibus contra objectis. Utamur itaque præsentis iure, vt possumus ac debemus, & industria nostra ac ductu peritorum, quidquid asperi ac molesti obstabit progressui, aut emolliamus, quantum potest, aut prudenter etiam declinemus.

Ipse quidem, Serenissimorum Saxoniarum Ducum iussu atque auspiciis ad intelligendos Institutionum libros facem vobis prælaturus, diuina gratia, & quantum ingenii vires permittent, in erudiendis vobis operam ac fidem omnem collocabo, nec priuatim minus quam publice studiis cuiusque consulam. Vestra res deinceps agetur: vobis, vt ait ille Comicus senex, feretis, vobis occabitis: vobis omnem doctrinæ messem, postque exantlatos fortiter labores, solidum gaudium, ac planum ad honores & munia publica aditum estis paraturi. Aletis vero studium meum constanti beneuolentia & attentione, ac tantum discendi ardorem in auditorium afferetis, quantum
ego

ego honestæ voluntatis ad animos vestros disciplina iuris ex-
colendos; nec imitabimini Romanorum adolescentum mores,
de quibus ille e porticu philosophus, *veniunt, inquit, ut audi-
ant, non ut discant.* Curabo autem sedulo, nec laborem vllum
fugiam, ne interpretes iuris, ipse opus habeam interprete: modo
non idem fatum experiar, quo pressos quosdam docentium
nouimus, ut quantumuis satagentes suarum rerum, alie-
næ negligentiae inuidia inique onerarentur. Magnus ille,
Patauinus orator, qui adhuc hodie Italiam suam ac sæ-
culum illustrat, quum de causis pereuntium litterarum,
facundissime differuisset, mala tandem percenset, quæ prope-
rantem ad vota iuuentutem, & crudam etiamnum indolem in
superiores scholas propellentem, maneant. *Quid inde con-
sequatur, inquit, pudet pigetque referre. Primum omnium, ubi
Academiam ingreditur, putat se in alium terrarum orbem dela-
tum. Professores audit, nec intelligit, mox culpam in ipsos rege-
rit, ait obscuros esse ac salebrosos. Nimirum ut vetula illa apud
Senecam, quum per etatem duriori aure facta esset, querebatur
malum morem incessisse, quod homines submissius loquerentur:
ita hi mentis vitio cæcutientes obscuritatem professorum arguunt.
Hinc desperatio oritur, ut quod non intelligunt, contemnant.*
Sed meliora ominabimur: & est tandem modus scripturæ huic
faciendus. Crastino die lunæ, hora prima pomeridiana,
quod deus felix faustumque esse iubeat, initium recitationum
fiet. Tu, florentissima Iuuentus, spectabili corona exedram
stipabis. P. P. V, Nonas Iulii, A. R. S. cIo Ioc LXXXI.

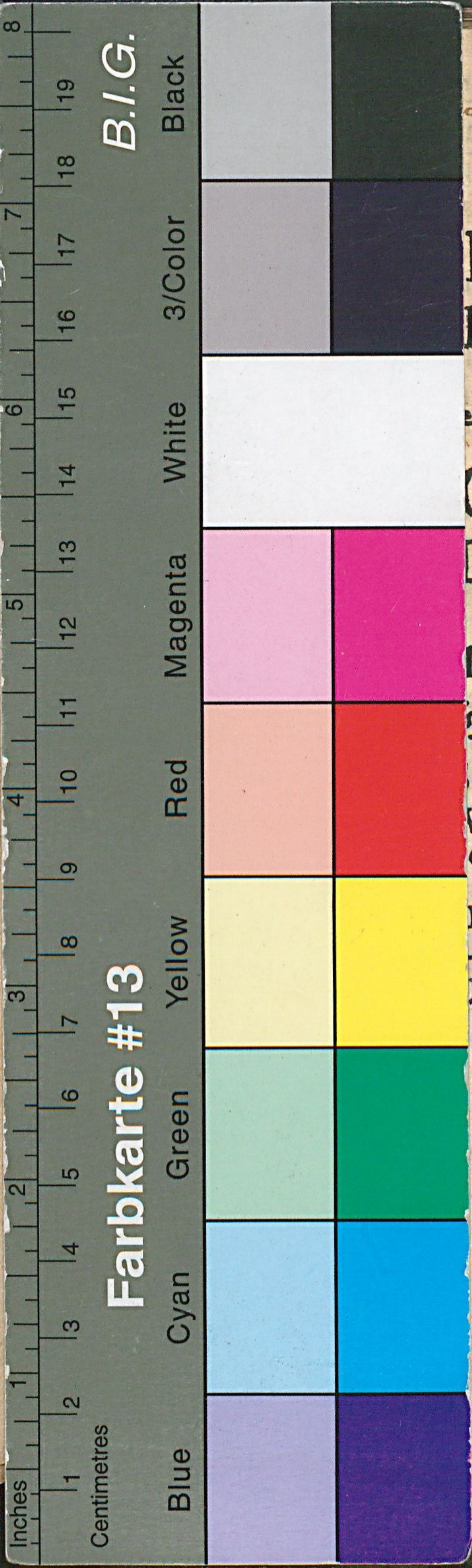
Lit. B. 2. pag. 2. v. 23. lege: *quondam in Academia Leucorea
nobilissimus.*

Jena, Diss., 1681

(X 2403652)

VDT

B.I.G.

Farbkarte #13

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

centi Jurisprudenciam.
1681, 24 ✓
33
XXXVII

lurisprudentiæ
ltores

CTIONES

LICAS

nstitutionum

sime inuitat

SLEVOGTIVS,
VR. ET VTRIVSQ.
ORDINAR.

Io Ioc LXXXI.

Io. NISI.